25-мĕш çул тухать: Хакĕ 20 пус:

1943
ФЕВРАЛЬ
19
ЭРНЕКУН
40(6277) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ

Тракторсене мĕнле юсанине тĕплĕн тĕрĕслемелле

Чăваш республикинчи МТС-сем кăçал тракторсене тата ялхуçалăх машинисене юсама вăхăтра, иртнĕ çулхинчен йĕркеллĕнрех тытăнчĕç. Малтанхи кунсенчех тракторсене юсас ĕçĕн хăвăртлăхне ÿстерсе пынипе пĕрле, вĕсене тĕплĕн тата çирĕп юсасси те тивĕçлĕ вырăн йышăнчĕ. Республикăри машинăсемпе тракторсен пĕтĕм паркне хăвăрт тата çирĕп юсаса çуракине тухма хатĕрлессишĕн нумай МТС-сенче социализмлă ăмăрту анлăн сарăлчĕ, производствăллă çĕкленÿ хăвăрт ÿссе пыни малтанхи кунсенчех курăнчĕ. Февралĕн 10-мĕшĕ тĕлне республика тракторсене юсамалли çулталăк планне 62,6 процент тултарчĕ. Елчĕк МТС-ĕ февралĕн 10-мĕшĕ тĕлне хăйĕн тракторĕсене тата çуракинче ĕçлемелли ялхуçалăх машинисене пĕтĕмĕшпех тата пысăк пахалăхпа юсаса лартрĕ. Тракторсене юсас ĕçе Канаш, Шăхасан, Куславкка тата ытти хăшпĕр МТС-сем те пысăк çĕкленÿпе тата кирлĕ пахалăхпа туса пыраççĕ.

Анчах кăçалхи çураки йывăртарах условисенче пулса иртессине, акмалли çĕр лаптăкĕ татах ÿсме кирлине шута илсе, пирĕн МТС-сен хăйсен мĕнпур пек тракторĕсене, ялхуçалăх машинисене пурне те лайăх юсаса ĕçе кăларассишĕн татах та хĕрÿллĕн кĕрешмелле. Кашни трактора, сеялкăна, культиватора, плугпа сÿрене юсамалла. Тракторсен хисепĕн çуррине ытла юсаса лартнă пулсан та, халĕ эпир лăпланса ларма пултараймастпăр-ха. Тракторсене мĕнле юсанине тĕплĕн тĕрĕслемен пирки, юсав ĕçĕнчи пĕчĕк кăлтăксене тупса çийĕнчех пĕтермен пирки, иртнĕ çулта пирĕн МТС-сенчи тракторсен виççĕмĕш пайĕ çуракине вăхăтра тухаймарĕ. Çакăн пек йăнăша кăçал тепĕр хут туни çĕршыв умĕнче айăпа кĕни пулнă пулĕччĕ. Çавăнпа та тракторсене юсас ĕçе малалла вăйлăн туса пынипе пĕрлех, юсаса лартнă тракторсен ĕçлес пултарулăхне халех тĕплĕн тĕрĕслесе пăхмалла. Трактор ĕçĕнче пĕр кăлтăк та пулмалла мар. Кашни гайка, кашни винт хăйĕн вырăнĕнче пулмалла, тракторăн кашни пайĕ тĕрĕс те çирĕп ĕçлемелле. Урапаллă тракторсен кашниннех уширительсем пулмалла. Техника енчен лайăх юсанă, ĕçе халех тухма хатĕр тракторсене çеç МТС директорĕсен актсемпе йышăнса илсе пуçтарса лартмалла.

Юсанă тракторсене илсе пăхсан, халĕ вĕсем пурте ĕçе юрăхлă теме çук-ха. Çĕрпÿ машинно-тракторнăй станцинче тракторсене юсас ĕçе çиелтен туса пыраççĕ. Юсаса пĕтернĕ тесе актсемпе йышăннă тракторсене тĕрĕслесе тухнă хыççăн кунта çакă курăннă: Мясцов бригади юсанă 9-мĕш номерлĕ трактор ĕçлеме пачах юрăхсăр, çак бригада юсанă ытти тракторсен те пысăк çитменлĕхсем пур, вĕсем ĕçе хатĕр мар-ха. Çавăн пекех Орлов ертсе пыракан бригада та тракторсене ячĕшĕн тенĕ пек юсанă, радиаторсен варрисене тăвакан Степанов ертсе пыракан бригада та пысăк пахалăхлă радиаторсем тума тăрăшмасть: Çĕрпÿ МТС политотдел начальникĕн Лукин юлташăн ремонт тăвакан рабочисемпе трактористсем хушшинче ĕç пахалăхĕшĕн кĕрешес ыйтăва халех çĕклемелле.

Красноармейски МТС-ĕ тракторсене юсас ĕçре иртнĕ çул тунă йăнăшсене пĕтермен-ха. Иртнĕ çул ку МТС-ăн икĕ тракторĕ çуракине тухсанах ванса кайнă, вĕсене çĕнĕрен юсамалла пулнă. Кăçал та тракторсене юсас ĕçре улшăну тумасан, чылай тракторсем ĕçе юрăхсăр пулма пултараççĕ. Юсаса пĕтернĕ хыççăн актсемпе çирĕплетсе илнĕ 23-мĕш, 8-мĕш, 38-мĕш номерлĕ тракторсем ĕçлеме пачах юрăхлă мар. Вĕсем хире тухма пултараймаççĕ. Мĕншĕн-ха Красноармейски МТС-ĕн директорĕпе политотдел начальникĕ хăйсене хăйсем улталаççĕ? Акă тата Ишлей МТС-не илер. Ишлей МТС-ĕ тракторсене юсас тĕлĕшпе республикăра кая юлса пымасть. Анчах кунта та тракторсене юсас тĕлĕшпе хăшпĕр правилăсене пăхăнмаççĕ. СССР Наркомземĕн приказĕ тăрăх, Коробов инженерăн подшипникĕсенче шатунăн вкладышне çĕнетсе юсамалла. «СТЗ» маркăллă тракторсене пурне те çапла юсамалла: Анчах Ишлей МТС-ĕ çакна пурнăçламасть:

Сĕнтĕрвăрри МТС-ĕ паянхи куна вунă трактора ремонтран кăларнă. Вĕсенчен 9-шĕ лайăх ĕçлеççĕ, вĕсене çирĕп юсанă. Анчах вуннăмĕшĕ, Осокин юлташăн тракторĕ, ĕçлемест. Ана ĕçлеттерме пуçлас тесен кашнинчех çуршер сехет вăхăт кирлĕ. МТС-ăн старши механикĕ Петров юлташ трактора ремонтран кăлариччен вăл мĕнле ĕçленине тĕплĕн тĕрĕслемен. МТС политотделĕн начальникĕ Степеркин юлташ вăл трактора йышăнман, тепĕр хут юсама хушса вăл тĕрĕс тунă.

Çураки кунран кунах çывхарса килет. Тракторсене тата ялхуçалăх машинисене юсаса хатĕрлес ĕçе васкатмалла. Нумай МТС-сен коллективĕсем тракторсене тата çуракинче ĕçлемелли машинăсене Хĕрлĕ Çар 25 çул тултарнă кун тĕлне пĕтĕмĕшпех юсаса лартассишĕн кĕрешеççĕ. Ишлей, Канаш, Етĕрне, Шăхасан МТС-сен коллективĕсем çак аслă куна тракторсене юсас ĕçе пĕтĕмĕшпех вĕçленипе паллă тăвĕç. Çакă вăл фронтра паттăррăн кĕрешекен боецсемпе алла-аллăн çыхăнса ĕçленине кăтартса парĕ.

Рязань облаçĕнчи хĕрарăм-трактористкăсен патриотла чĕнĕвĕ пирĕн МТС-сенчи трактористсемпе трактористкăсем патне те çитĕ: Хĕрарăмсен Дарья Гармаш ертсе пыракан трактор бригади Совет Союзĕнчи мĕнпур трактористкăсене 1943 çулта пысăк çĕнтерÿсем туса ĕçлеме социализмлă ăмăртăва тухма чĕнни çине пирĕн республикăри кашни трактористка ăмăртăва хутшăннипе ответлĕ.

1943 çулта пысăк çитĕнÿсем туса ĕçлеме тракторсемпе машинăсем юсавлă пулни кирлĕ. Кашни сехете шута илсе, тракторсене юсас ĕçе хăвăртлатас пулать, ĕçе пысăк пахалăхпа тăвассишĕн куллен кĕрешес пулать.

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН

УКАЗĔ

В. П. Чернов юлташа Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕн заместителĕ пулма уйăрса лартасси çинчен

Вадим Петрович Чернов юлташа Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕн заместителĕ пулма уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ
З. АНДРЕЕВА.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиум Секретарĕн ĕçĕсене тăваканĕ А. ИЗМАЙЛОВ.

Шупашкар хули, 1943 çулхи февралĕн 17-мĕшĕ.

Фронт ыйтнă пек ĕçлеççĕ

КАНАШ. (**Хамăр корр.**). Вагонсем юсакан заводри ремесленно-механически цехăн коллективĕ Хĕрлĕ Çар 25 çул тултарнине çĕнĕ çитĕнÿсем тунипе кĕтсе илме тăрăшать. Коллектив январь уйăхĕнче ĕç тухăçлăхне нумай ÿстерчĕ. Вăл февраль уйăхĕнчи плана 200 процентран кая мар тултарма обязательство илчĕ, Çакăншăн халь куллен хĕрÿллĕн ĕçлеççĕ: Кашни рабочи кунта нормăна тултарса е ирттерсе тултарса пырать. Декабрь уйăхĕнче Яковлевăпа Миронова мастерсен сменисем кулленех нормăна 180 процент пурнăçласа пынă. Халĕ вĕсен сменисем ĕçĕн кулленхи заданине 250—300-шер процент тултарса пыраççĕ. Токарь Кутров юлташ ĕç нормине кулленех 348 процент тултарса ĕçлет. Çавăн пекех Пимонов, Афанасьев, Николаев токарьсем, фрезеровщик Говорухин, слесарьсем Иванюк, Сыров юлташсем те ĕç нормине 350-шар процент ытла тултараççĕ.

Деревообделочнăй цехра та рабочисем паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Çамрăк рабочи Амонов юлташ январь уйăхĕнче сменăри нормăна 200 процент таран тултарса пынă, халĕ вăл ĕç нормине кулленех 350 процент тултарса ĕçлет.

В. Веселов.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Февралĕн 17-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерÿ

Февралĕн 17-мĕшĕнче Украинăра пирĕн войскăсем вăйлăн çапăçнă хыççăн **Славянск** хулипе чугунçул узелне, çавăн пекех тата **Ровеньки, Свердловск, Богодухов, Змиев** хулисене, **Алексеевское, Славяносербск** ятлă район центрĕсене тытса илнĕ.

Курск облаçĕнче пирĕн войскăсем малалла тапăнса пырса **Грайворон** хулине тытса илнĕ.

Фронтăн ытти участокĕсенче пирĕн войскăсем малтанхи еннеллех çапăçса пынă.

* * *

Харьковран хĕвеланăçнерехре пирĕн войскăсем ăнăçлăн малалла тапăнса пынă, нимĕçсен аркатса тăкнă чаçĕсен юлашкийĕсене пыра-пыра çапнă. Н-ски соединени 3 кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсен 70 танкне, хăй тĕллĕн çÿрекен 11 орудине тата транспортсемпе автомашинăсем нумай пĕтерсе тăкнă. Пирĕн пĕр чаçăн боецĕсем пĕр самолет, 9 танк, 16 аэросани тата темиçе вуншар автомашина тытса илнĕ. Гитлеровецсем каялла чакакан çул çинче тăшман салтакĕсемпе офицерĕсен йышлă виллисем тата нимĕçсем пăрахса хăварнă йывăр тата çăмăл хĕçпăшалсем нумай выртаççĕ.

* * *

Ворошиловградран кăнтăр-хĕвеланăçнерехре пирĕн войскăсем ăнăçлăн малалла тапăнса пынă. Тăшман питех те вăйлăн хирĕç тăрать, анчах та çапăçусем яланах пирĕн войскăсем çĕнтернипе вĕçленеççĕ. Н-ски соединенин чаçĕсем малалла куçса пырса халăх пурăнакан 11 пункта тытса илнĕ, нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсене 2.000 çынна çити пĕтерсе тăкнă. Нумай çынна тыткăна илнĕ. 23 танк, 18 оруди (вĕсенчен иккĕшĕ — хăй тĕллĕн çÿрекеннисем), 30 пулемет, 28 миномет тата 5 бронемашина пĕтерсе тăкнă. 12 оруди, 2 танк, 46 пулемет, 28 автомашина, штаб автобусне тата ытти трофейăсем те тытса илнĕ.

* * *

Краматорская районĕнче пирĕн боецсем тăшманăн мотопехотипе тата танкĕсемпе вăйлăн çапăçса, гитлеровецсен пĕр батальонне ытла пĕтерсе тăкнă тата халăх пурăнакан 3 пункта тытса илнĕ. Тыткăна илнисем пур. Тепĕр участокра пирĕн гвардеецсем противникран 78 самолет, 17 мотор, 20 оруди, 1.3000 винтовка, 50.000 патрон, 8 склад тата тырă хывнă 2 элеватора туртса илнĕ.

* * *

Грайворон районĕнче пирĕн войскăсем малалла куçса пынă. Халăх пурăнакан пĕр пунктшăн уйрăмах вăйлă çапăçусем пынă. Тăшман унта темиçе хут та контратака тунă. Пирĕн боецсем гитлеровецсене халран янă, унтан татăклăн атакăласа, кайран вара штык вĕççĕн тăрса çапăçса, нимĕçсене çав опорнăй пунктран хĕссе кăларнă. Тăшманăн 400 салтакĕпе офицерне ытла вĕлернĕ.

* * *

Фатежран хĕвеланăçнерехре пирĕн войскăсем юханшыв урлă каçнă та халăх пурăнакан пункта вăркăнса кĕнĕ, вăйлăн çапăçнă хыççăн ăна вара тытса илнĕ. Нимĕçсен 8 танкне персе çĕмĕрнĕ е çунтарса янă, гитлеровецсен икĕ ротине ытла пĕтерсе тăкнă.

* * *

Курскран çурçĕреллерехре пирĕн войскăсем, малалла тапăнса пырса, халăх пурăнакан темиçе пункта тытса илнĕ. Пирĕн чаçсем пыра-пыра çапнипе тăшманăн войскисем каялла чакаççĕ, пысăк çухатусем тÿсеççĕ. Пĕр участокра кăна 2 кун хушшинче нимĕçсен 1000 салтакĕпе офицерне çити пĕтерсе тăкнă. Тĕрлĕ калибрлă 10 оруди тата боеприпассемпе ытти тĕрлĕ çар пурлăхĕсен 2 складне тытса илнĕ.

* * *

Ростов облаçĕнчи районсенчен пĕринче кĕрешекен партизансен «За Тихий Дон» ятлă отрячĕ малалла тапăнса пыракан Хĕрлĕ Çарăн чаçĕсене нимĕçсен фашистла захватчикĕсене çапса аркатма вăйлă пулăшать. Партизансем пирĕн 2 пехотнăй батальона вăрттăн çулсемпе илсе кайса тăшманăн флангне илсе тухнă. Нимĕçсене сасартăк атакăласа, красноармеецсем партизансемпе пĕрле халăх пурăнакан 2 паха пункта тытса илнĕ. Тепĕр отрядри партизансем, тăшманăн каялла чакакан уйрăм групписемпе çапăçса, 90 гитлеровеца вĕлернĕ.

* * *

Германин информаци бюровĕ çапла пĕлтернĕ: «Ворошиловград районĕнче совет группировкине çавăрса илес ĕçе иртнĕ кун тытăннă та халь пĕтĕмпех вĕçленĕ. Германин танковăй вăйĕсем çав çавăрса илнĕ группировкăна пĕтерме тытăннă», тенĕ. Гитлеровецсен çак пĕлтерĕвĕ малтан пуçласа вĕçне çитичченех суя. Совет войскисем, Ворошиловграда тытса илсе, нимĕçсен фашистла войскисен çапса аркатнă чаçĕсене малалла хăваласа пыраççĕ. Фронт çав хуларан аякра ĕнтĕ. Нимĕç войскисем каялла чакса пыраççĕ, вĕсем çынсемпе техника тĕлĕшĕнчен пысăк çухатусем тÿсеççĕ. Çав районра совет войскисене çавăрса илме ăçтан пултарччăр-ха ĕнтĕ вĕсем? Гитлеровецсем нимĕçсен фашистла войскисен туман ăнăçăвĕсем çинчен ахальтен мар суя халлап яраççĕ. Çапла жуликла хăтланса вĕсем Совет Союзĕпе Германи хушшинчи фронтра нимĕç войскисем темиçе хутчен пысăк поражени тÿсни çинчен калакан хыпарсем Германи халăхне сахалтарах пăшăрхантарччăр тесе тăрăшаççĕ.

Февралĕн 18-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерÿ

Февралĕн 18-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем малтанхи еннеллех наступленилле çапăçусем туса пынă.

* * *

Ворошиловградран кăнтăралларахра тата кăнтăр-хĕвеланăçнерехре пирĕн войскăсем, ăнăçлăн малалла тапăнса пырса, халăх пурăнакан темиçе пункта тытса илнĕ. Н-ски гвардейски часть тăшманпа çапăçса нимĕçсен 20 танкне, 2 бронемашинине пĕтерсе тăкнă, 600 салтакĕпе офицерне çити вĕлернĕ. Трофейăсем тытса илнĕ тата тыткăна илнĕ.

* * *

Краматорская районĕнче пирĕн войскăсем наступленилле çапăçусем туса пынă. Н-ски подразделение хирĕç контратака тума нимĕçсем йышлă пехотăпа 17 танк янă. Пирĕн боецсем гитлеровецсен контратакине сирсе янă, вĕсен 2 танкне çунтарса янă, 200 салтакĕпе офицерне ытла вĕлернĕ. Тепĕр участокра пирĕн чаçсем, сасартăк тапăнса, нимĕçсене халăх пурăнакан пунктран хăваласа кăларнă, 4 орудипе 7 миномет тытса илнĕ: Тăшманăн 120 салтакĕпе офицерне тыткăна илнĕ:

* * *

Харьковран инçех мар вырăнта пирĕн танкистсем чугунçул станцине йышăнса илнĕ те 150 паровоз, грузсем тиенĕ 14 эшелон (çав шутра снарядсемпе авиабомбăсем тиенĕ 75 вагон), 4 йывăр танк тата ытти трофейăсем те тытса илнĕ.

* * *

Змиев районĕнче пирĕн войскăсем малалла тапăнса пынă. Халăх пурăнакан пĕр пунктшăн пынă çапăçура Н-ски чаçăн подразделенийĕсем нимĕç пехотин батальонне аркатса тăкнă, пĕр бронемашина, хăй тĕллĕн çÿрекен 2 оруди, 7 противотанковăй пăшал, 15 пулемет тата ытти трофейăсем те тытса илнĕ.

* * *

Курскран çурçĕреллерехре пирĕн чаçсем çапăçса пырса малалла куçнă. Совет танкисчĕсем халăх пурăнакан пункта çĕмĕрсе кĕнĕ те тăшманăн гарнизонне пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсен 100 салтакĕпе офицерне ытла вĕлернĕ, 5 орудине тата 13 автомашинине пĕтерсе тăкнă. Трофейăсем тытса илнĕ тата тыткăна илнĕ.

* * *

Украинăри районсенчен пĕринче кĕрешекен партизансен отрячĕ февралĕн 3-мĕшĕпе 8-мĕшĕ хушшинче тăшманăн гарнизонĕсене темиçе хутчен сасартăк тапăнса, нимĕçсен фашистла захватчикĕсене 400 çынна çити пĕтерсе тăкнă. Совет патриочĕсем 3 пулемет, 210 винтовка, 15 пистолет тата продовольстви темиçе складне тытса илнĕ. Партизансем халăха гитлеровецсем хресченсенчен çаратса пухнă тырра нумай салатса панă. Темиçе çĕр рабочипе колхознике ирĕке кăларнă, вĕсене нимĕçсем ирĕксĕрлесе Германие каторгăлла ĕçе илсе кайсшăн пулнă:

* * *

Краснодарта тытса илнĕ нимĕç почтинче нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсен нумай çырăвĕсене тупнă. Обер-ефрейтор Маттиас Янсен çапла çырать: «...Мана ĕненме пултаратăр: кăçалхи пек хуйхăллă çĕнĕ çула эпĕ халиччен нихăçан та кĕтсе илмен. Çак каç эпир каялла чакрăмăр. Каялла чакасси çăмăл пулмарĕ. Манăн юлташсенчен нумайĕшĕ ĕнтĕ çĕнĕ çула урăх нихăçан та кĕтсе илеймĕç. Пирĕн салтак сăнĕ пĕтрĕ, мĕншĕн тесен юлашки кунсем пирĕншĕн питех те хăрушă пулчĕç...» Салтак Зигфрид Биркман хăйĕн пиччĕшне Эвальда çапла çырать: «Эпир Кавказран çаплах каялла чакатпăр, 340 километр чакрăмăр ĕнтĕ. Мĕншĕн çапла пулса тăнине никам та пĕлмест. Хăшĕ-пĕри çапла калаççĕ: каялла чакасси темĕнле анлă та пысăк шухăшсенчен килет теççĕ. Мана пĕр шухăш çеç паллă: эпĕ пĕчĕк çын, çавăнпа эпĕ пурне те пĕлме тивĕçлĕ мар. Эпĕ çапла шухăшлатăп: вырăссем кунта Сталинградри пек иккĕмĕш хуран туса хурасшăн пулмалла».

* * *

Нимĕçсен фашистла ирсĕрĕсем Краснодар крайĕнчи Кÿрджипский хуторне çĕрпе танлаштарса хунă. Çав хутортан каялла чакас умĕн нимĕç офицерĕ хуторти мĕнпур çынсене пухнă та вĕсене çур сехет хушшинче хутортан тухса кайма хушнă. Пурте хăйсен ачисемпе япалисене илме хваттерĕсене васкаса саланнă. Гитлеровецсем çавăнтах автоматсемпе пеме тата çуртсене вут тивертме тытăннă. Нумай çынна вĕлернĕ е амантнă. Чĕрĕ тăрса юлнă çынсене гитлеровецсем тыла хăваласа кайнă. Нимĕçсене каялла чакма çул пÿлсе лартнă Хĕрлĕ Çар чаçĕсем вара совет гражданĕсене фашистла чуралăхран хăтарнă.

Пирĕн войскăсем Харькова йышăнса илнĕ

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, февралĕн 17-мĕшĕ. (**ТАСС спецкорĕ**). Татăклă штурмланă хыççăн, унтан кайран урамсенче хаяррăн çапăçнă хыççăн совет войскисем Харьков хулине йышăнса илнĕ. Хĕрлĕ Çар татах тепĕр пысăк çĕнтерÿ турĕ. Харьковшăн пынă çапăçусенче совет чаçĕсем нимĕçсен «Адольф Гитлер» тата «Райх» ятлă икĕ танковăй дивизийĕнчен тата «Великая Германия» ятлă мотодивизийĕнчен тăракан «СС» корпусне тата нимĕçсен темиçе пехотнăй дивизийĕпе специальнăй чаçĕсене аркатса тăкнă.

Фашистла командовани Харькова вăйлă çирĕплетнĕ рубежпа хÿтĕленĕ, вăл рубеж темиçе вунă çухрăм хушши тăсăлнă. Çав укрепленисем хуларан инçерех вырăнта—Оскол шывĕ хĕрринче, çывăхрах вырăнта—Северный Донец шывĕ хĕрринче пулнă. Вăл рубежсенче ĕнтĕ противник хăйĕн чаçĕсене пухса тăратнă, пирĕн войскăсем вирлĕн вăркăнса пынине чарма хăтланнă.

Гитлеровецсен планĕсем путланса ларнă. Фашистсене пĕр чарăнмасăр хăваласа пырса, совет танкисчĕсем, артиллеристсем, пехотинецсем тата летчиксем вĕсене хăйсен вăйĕсене урăхларах вырнаçтарса тăратма, тĕп рубежсем çинче те, пĕчĕкрех рубежсем çинче те чарăнса тăрса çирĕпленме паман.

Кашни кун пыракан çапăçусем нимĕç фашисчĕсен вăйĕсене чакарсах пынă. Пирĕн войскăсем хĕссе пынине чарас шутпа нимĕç командованийĕ Харьков патне «СС» корпусне илсе пынă. Танксем пулăшнипе кĕрешекен «СС» отрячĕсене чи ответлă участоксене тăратнă. Фашистсем вăйлăн хирĕç тăрса çапăçнă пулин те, вĕсене наступлени туса пыракан пирĕн войскăсем çĕмĕрсе тăкнă.

Эсэсовецсен «Дейчланд» ятлă полкĕнчи пĕрремĕш батальонран тыткăна лекнĕ старши ефрейтор Роберт Графф çапла пĕлтернĕ: «Малтанхи çапăçусенчех эпĕ пулнă ротăн виççĕ пайĕнчен пĕр пайĕ пĕтрĕ. Пирĕн полкра пулнă 60 танкран 20 танк кăна тăрса юлчĕ. Нумай çухатусем тÿснине кура пирĕн каялла чакмалла пулчĕ. Çав тери хăвăрт каялла чакса пынипе эпир аманнисене те пуçтарма ĕлкĕреймерĕмĕр».

Пирĕн полксем вăйлăн çапа-çапа илнине пула эсэсовецсен ытти чаçĕсем те вара пĕр йĕркесĕр каялла чакма пуçланă. Совет войскисем хулана çурма унка пек хупăрласа пынă.

Харьков çине! Çак сăмахсем вĕсем боецсемпе командирсене малалла кайма чĕннĕ. Çул çинчи пур чăрмавсене те сирсе ярса, пирĕн чаçсем Харьков патнелле вăркăннă. Кунне-çĕрне пĕлмесĕр, çанталăкне-мĕнне пăхмасăр, питех те япăх çулсемпе, вăйлăн çапăçса пырса, хĕвеланăçĕнче наступлени туса пыракан пирĕн боецсем хула патнелле пынă. Вĕсем орудисене ал вĕççĕнех туртса пынă, противникăн кашни метр территорине хаяррăн çапăçса туртса илсе пынă. Пирĕн боецсем çул çинче нимĕçсем çунтарса янă совет ялĕсене курнă. Темиçе пин вырăс çыннине асаплантарса вĕлернĕ хуласем витĕр тухнă.

Совет боецĕсем хăрассине те, ывăннине те пĕлмен. Батарея командирĕ Коновалов пирĕн пехотинецсем çапăçакан пĕр ял патне хăйĕн артиллерисчĕсемпе пынă чухне противникăн пысăк группировкине хирĕç пулнă. Гитлеровецсем артиллеристсене хупăрласа илнĕ. Вĕсем çĕнтеретпĕр тесе шаннă. Коновалов вара тăшмана хирĕç пеме хушнă. Артиллеристсем орудисенчен атакăлакан нимĕçсене тÿрремĕнех пеме пуçланă. Вĕсем вара 300 фашиста яхăн вĕлерсе пĕтернĕ. Вилмеллех аманнă Коновалов «Сывă пултăр Харьков»! тесе кăшкăрса янă.

Украинецсен аслă хули патĕнче Совет Союзĕнчи пур халăхсен представителĕсем те çав тери паттăррăн çапăçнă. Тутар Кураев тата башкир Исаков иккĕшех темиçе вун нимĕçе хирĕç хаяррăн çапăçнă. Совет боецĕсем гранатăсем ывăтса тата автоматсемпе персе 10 гитлеровеца вĕлернĕ, ыттисем вара тарса саланнă. Алвĕççĕн çапăçса азербайджанец Мамедов 12 нимĕçе вĕлернĕ.

Пирĕн чаçсем хула патнелле мĕн чухлĕ çывăхарса пынă, нимĕçсем çавăн чухлĕ хытăрах хирĕç тăрса çапăçнă. Фашистла командовани хăйĕн аркатса тăкнă полкĕсен юлашкийĕсене вилĕм ăшне чиксе тăнă. Гитлеровецсем хăйсен мĕнпур пек вăйне пĕтĕмпех пухса тăратнă. Харьков урамĕсенче полици службине туса тăнă полицейски батальон та çапăçу хирне тухнă. Фашистсем контратака хыççăн контратака тунă. Гитлеровецсем хĕвелтухăçĕнчен пыракан пирĕн войскăсене чарма хăтланнă, çав вăхăтра çурçĕртен наступлени тăвакан совет подразделенийĕсем хула патне çывăхах пырса тухнă.

Татăклăн штурмлама вăхăт килсе çитнĕ. Тĕрлĕ енчен Харьков хулине генерал-майор Зайцев, полковник Костицын, генерал-майор Мартиросян чаçĕсем вăркăнса кĕнĕ. Хулан хĕвеланăç хĕрринчен пирĕн чаçсем тăшман тылне пырса çапнă. Вăл вăхăтра фашистсем пĕтĕм вăйне хĕвелтухăç еннелле янă, мĕншĕн тесен вăл енчен те совет войскисем фашистсен гарнизонне штурмланă. Хастаррăн тапăнса Мартиросян боецĕсем хулари «Холодная гора» текен çÿллĕ высотана тытса илнĕ. Унта васкаса пулеметсемпе минометсем вырнаçтарса лартса, пирĕн подразделенисем çывăхри урамсем тăрăх тата чугунçул тăрăх контратака тума пуханакан эсэсовецсене хирĕç пеме пуçланă.

Çав вăхăтра хула варринчи пĕр урама автоматчиксен ушкăнĕ вăркăнса кĕнĕ. Штык вĕççĕн çапăçма пуçланă. Пирĕн боецсем гранатăсем ывăтса эсэсовецсене çуртсенчен хăвала-хăвала кăларнă, вĕсене штыксемпе чике-чике вĕлерсе пынă. Урам хушшинчи çапăçусем çав тери хĕрсе кайнă. Эсэсовецсем кашни кварталах, кашни çуртах хаяррăн çапăçса хÿтĕленĕ. Нумай минăсем лартса тухни пирĕн чаçсене малалла кайма чăрмантарса тăнă.

Хаяр кĕрешÿ хулари банк патĕнче пуçланса кайнă. Килхушшисенче, подвалсемпе чердаксем çинче нумай сехетсем хушши хаяррăн çапăçнă хыççăн Дзержинский площадьне тăшмантан тасатнă. Нимĕçсем хĕвеланăçнелле чакма пуçланă. Çав вăхăтра, противник аллинче юлнă пĕртен-пĕр çул çине, шоссе çулĕ çине пирĕн танкистсем çĕмĕрсе тухнă. Вĕсем противника таптанă, питĕ пысăк çухатусем кÿнĕ. Пирĕн боецсем тăшман хирĕç тăракан юлашки пунктсене çĕмĕрсе пынă. Кам та кам хĕçпăшала пăрахман, вĕсене пурне те вĕлерсе пĕтернĕ. Хула тулашĕнче те, хула урамĕсенче те фашистсен офицерĕсемпе салтакĕсен виллисем пит нумай купаланса выртнă. Урам юпписенче, чул çуртсем умĕнче тăшмантан тытса илнĕ орудисем, тягачсем, автомашинăсем, танксем тăнă.

Нимĕçсен аллинче хур курнă хула халь çĕнтерÿпе савăнать. Çуртсем çинче хĕрлĕ ялавсем вĕлкĕшеççĕ. Харьков халăхĕ гитлерла пусмăртан хăтарнă боецсене саламлать.

Г. КРЫЛОВ.

200 пăт тырă туса илессишĕн кĕрешĕве тухатпăр

Ленин орденлĕ, Сталин ячĕпе тăракан колхоз председателĕ (Вăрнар районĕ) Васянин юлташ партипе совет тата колхоз активĕн республикăри канашлăвĕнче 1943 çулта гектартан 200 пăт тырă туса илме сăмах пачĕ. Паллах, Кольцовка колхозĕн хуçалăхĕ пысăк та вăйлă, вĕсем нумай çул хушши ĕнтĕ хăйсен уйхирĕсене агротехника кăтартнă пек çемçетсе пыраççĕ. Кольцовкăри колхозниксем 1942 çулта вăтам шутпа гектартан 15,8 центнер тĕштырă туса илнĕ. Вĕсен ĕçе организованно, çирĕп йĕркепе туса пырас тĕлĕшпе те опытсем пысăк.

Вĕсем гектартан 200 пăт тырă илессишĕн кĕрешеççĕ. Çакăншăн пирĕн колхоз та ăнăçлăн кĕрешме пултарать. Гектартан 200 пăт тырă туса илме Калинино районĕнчи Пушкин ячĕпе тăракан колхозăн та майсем пур. Ана колхозниксен, колхозницăсен, колхозри çамрăксен хастарлă вăйĕ иртнĕ çулти ĕçре кăтартса пачĕ. Аслă Сталин 1941 çулти майăн 1-мĕшĕнче каланă сăмахсене чĕре çумне илсе, Сталин юлташ кăтартса панисене пурнăçа кĕртсе пырса, 1942-мĕш ялхуçалăх çулĕнче кашни çул икшер-виçшер çыншăн ĕçлерĕ. Ĕçре нихăçанхи пек мар организованно пулчĕç, пур ĕçе те вăхăтра тата тĕплĕн туса пычĕç. Пирĕн колхозниксем тунă ĕçĕн те результачĕсем япăх мар. Гектартан ыраш—15 центнер, кĕрхи тулă—13,5 центнер, çурхи тулă—16,6 центнер, сĕлĕ—16 центнер, урпа—15,5 центнер, вăрлăхлăх вика—18 центнер ытла, пăрçа чылай участоксенчен 20 центнер ытла тухрĕ. Пĕтĕмĕшпе илсен, пирĕн колхоз туса илнĕ тырпулăн вăтам тухăçлăхĕ 1942 çулта гектартан 16 центнер пулчĕ. Ку вăл 96 пăт пулать. Кольцовка колхозникĕсем гектартан 94,8 пăт туса илнĕ.

Пирĕн колхоз халь 1942-мĕш ялхуçалăх çулĕнчи ĕçсене пĕтĕмĕшпех вĕçленĕ. Çулталăкри ĕçсен отчетне тунă, ăна çирĕплетсе тупăша колхозниксене ĕçкунĕсем тăрăх валеçсе панă. Колхозăн государство умĕнче парăм çук, 1943 çулшăн натуроплата тыррине 22 центнер патăмăр, çавăн пекех 1943 çулхи аш-какай обязательствине тата Хĕрлĕ Çар фондне хывмалли аш-какая пĕтĕмĕшпех парса татрăмăр.

Халĕ ĕнтĕ пĕтĕм вăя, пĕтĕм пултарулăха йăлтах çуракине хатĕрленес ĕçе хумалла. 1943 çулти çуракине кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа ирттерме пирĕн колхозниксем тахçанах хатĕрленеççĕ. Паянхи куна эпир вăрлăхсене хатĕрлесе çитернĕ, машинăсене тата транспорт инвентарьне юсанă, вĕсем ĕçе тухма хатĕр. Лаша кӳлмелли таврашсем те çителĕклĕ. Уя 1.784 лав тислĕк, 10 центнер фекали кăларнă, 90 гектар çинче юр тытнă, 28 центнер кĕл 18 центнер кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухса хатĕрленĕ, фосфорит çăнăхне 10 центнер турттарса килнĕ. Пирĕн колхоз хăйĕн йышĕпе Кольцовка колхозĕнчен чылай пĕчĕкрех. Çавăнпа та эпир тунă ĕçсем эпир ӳрĕк-сӳрĕк ĕçленине пĕлтермеççĕ. Анчах çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе эпир халь сахал ĕç тунă-ха. Гектартан 200 пăт тырă туса илме тислĕк, торф, юшкăн, фекали, кĕл тата минераллă удобренисем тата нумайрах кирлĕ пулаççĕ. Ку тĕлĕшпе эпир Кольцовка колхозникĕсенчен пĕр утăм та юлмăпăр.

Гектартан 200 пăт тырă туса илессишĕн кĕрешер, колхозник юлташсем! Çакăншăн фронтри пек кĕрешме пирĕн колхозăн та вăйĕ çирĕп. Кадрсем пур. Анастасия Иванова, Акулина Михайлова, Клавдия Афанасьева, Варвара Осипова колхозницăсем иртнĕ çул тăтăшах ĕç нормине 200—240 процент тултарса ĕçлесе пычĕç. Бригадирсем—Пелагея Филиппова, Степанида Кириллова тата ыттисем те колхозниксен ĕçне лайăх йĕркелесе пычĕç. Колхоз счетоводĕ комсомолец Никандр Васильев учет ĕçне лайăх туса пычĕ. Кладовщица Агриппина Сергеева тырпулсене чăн-чăн хуçа пек упраса тыткаларĕ. Колхозри комсомол организаци хăйĕн ĕçĕпе масса хушшинче пысăк авторитетпа усă курать. Агитацилле ĕçе комсомолецсем ĕçпе çыхăнтарса туса пыраççĕ, хăйсем ĕçре яланах малта пыраççĕ.

Çуракине тĕплĕн хатĕрленсе, уйхирти ĕçсене тума тĕплĕн хатĕрленсе тухса, пирĕн колхоз 1943 çулта çĕнĕрен пысăк çитĕнӳ тăвĕ, ĕçре фронтри боецсемпе танлашма тăрăшĕ.

З. Степанов,
Калинино районĕнчи Пушкин ячĕпе тăракан колхоз председателĕ.

ТИМĔРÇĔ ЛАÇÇИСЕМ ВАЛЛИ КĂМРĂК ТĂВАÇÇĔ

СЕНТЕРВĂРРИ. Ивановăри кирпĕч заводĕнче малтанхи вăхăтра вак ĕçсем туса тăнă Татьяна Иванова юлташ завод дирекцине кăмрăк хатĕрлес ĕçе организацилеме сĕнӳ панă.

Çак ĕçе организацилеме Татьяна Ивановăна хăйне хушнă. Татьяна Иванова вăл ĕçре пултарулăн ĕçлеме тытăннă. 1942 çулта вăл 7 тонна кăмрăк туса кăларнă, çав шутран пĕр пайне завод колхозсене панă.

Иванова юлташ тата çĕнĕ ĕçсем те пуçласа ярать. Кăмрăк тунă чухне вăл смала пуçтарса илме тытăннă. Çапла иртнĕ çул вăл 1.210 килограмм смала туса илнĕ. Смала тунă чухне тата скипидар туса илме пулать. Иванова юлташ кăна та çирĕп шута илнĕ. Халĕ смаларан скипидар тума тытăнаççĕ.

Ф. Ильин.

Самообложени укçине нумайĕшĕ тӳлесе татрĕç

СЕНТЕРВĂРРИ. Юртакасси ялсоветне кĕрекен колхозсенчи колхозниксем государствăна укçа-тенкĕ яланах вăхăтра парса татаççĕ. Кăçал та çавăн пекех. «Искра» колхоз членĕсем самообложени укçине извещенисем иличченех пама тытăнчĕç. Нумай колхозниксем 1943 çулшăн самообложени укçине тӳлесе татрĕç те ĕнтĕ.

Е. Челеверов.

Ырми-канми ĕçлесе фронта пулăшар

Колхозниксем, тăван ял-йышсем мана партипе совет тата колхоз активĕн республикăри канашлăвĕнче пулма уйăрчĕç.

— Кайса кил, Матĕрне, итле унта мĕн каланине, килсен пире каласа пар,—терĕç. Çакăншăн вĕсене эпĕ чĕререн тав тăватăп, мĕншĕн тесен республикăри канашлура эпĕ нумай çĕнĕ ĕçсем çинчен илтрĕм, республикăри чи лайăх ĕçлекен çынсене куртăм, вĕсен ĕçĕсемпе паллашрăм.

Пирĕн колхозра çеç мар иккен çынсем тимлĕн ĕçлеççĕ. Пур çĕрте те колхозниксем, пирĕн пек ача-пăчаллă хĕрарăмсемех, куллен ырми-канми ĕçлесе фронта пулăшаççĕ. Акă, Улатăр районĕнчи «Путь Ильича» колхозра Мария Додонова колхозница пĕр гектар çинче 420 пăт махорка туса илнĕ. Мĕн чухлĕ ĕçлемелле пулнă вĕсен уншăн? Анчах Додонова колхозницăн звени вăл ĕçсене пурне те тимлĕн тунă, пысăк тухăçлă махорка туса илнĕ.

Çавăн пек паха ĕçсем тунине илтнĕ хыççăн, эпир хамăр колхозра мĕнле ĕçленине аса илтĕм. Пирĕн Кив Вăрмарти «Большевик» колхозра та çынсем кăçал майсăрах лайăх ĕçлерĕç. Нумай хĕрарăмсем арçын ĕçне арçынсенчен кая мар туса пычĕç. Уйхирти ĕçсене ăнăçлăн вĕçлерĕмĕр, авăна та пĕтĕмĕшпех çапса пуçтартăмăр.

Нумай хĕрарăмсем, вĕсен шутĕнчех эпĕ хам та, мĕн çăва кĕнĕренпе лашапа пĕр канусăр ĕçленĕ. Кĕлтесем турттарнă вăхăтра норма тăрăх 10-шар урапа тиесе турттармалла пулсан, эпир 30—35-шер урапа кӳрсе, кунне 5—6-шар ĕçкунĕ ĕçлесе илеттĕмĕр. Государствăна пама тырă турттарнă чухне, тул çутăлнă-çутăлманах ĕçе тухса, мĕн сĕм тĕттĕм пуличченех ĕçленĕ. Çапла уйхир ĕçĕнче ĕçлесе пирĕн колхозри нумай хĕрарăмсем иртнĕ çул 200—300-шер ĕçкунĕ ĕçлесе турĕç. Эпĕ хам та пĕр пĕччен ĕçлесех 300 ĕçкунĕ ĕçлесе турăм. Кăçал сахалтан та 350 ĕçкунĕ тăватăп.

Колхозница **М. Казакова.**
Вăрмар районĕ.

Фермăри чăхсем çăмарта тума пуçланă

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Янкассинчи Буденный ячĕпе тăракан колхозăн чăх-чĕп ферминче Самуил Трофимов тахçантанпах ĕçлет. Хăйĕн ĕçне вăл юратса, лайăх туса пырать. Ĕçре лайăх йĕркелесе пынипе чăхсен ферми колхоза çулсерен чылай пысăк тупăш парать.

Трофимов юлташ чăх-чĕпе вăхăтра апат парать, витере чăхсем валли яланах шыв, кĕл пур. Минераллă апатсем те парать. Çапла пăхнипе кăçал фермăри чăхсем январĕн 15-мĕшĕнчех çăмарта тума пуçларĕç. Иртнĕ çул Трофимов юлташ 100 чăхран 7.000 çăмарта илнĕччĕ. Кăçал вăл тата ытларах илме тăрăшать.

Колхоз 1943 çулхи обязательство шучĕпе государствăна 565 çăмарта пачĕ. Юлашки кунсенче пухса илнĕ çăмартасене колхоз Хĕрлĕ Çар 25 çул тултарнă ятпа фронтри боецсем патне ячĕ.

Н. Виноградов.

УЙĂП КИШШИ.

МУСКАВА ÇИТЕЙМЕН ФРИЦ

Пуйма кайнă—вилсе килнĕ.
(Ваттисен сăмахĕ).

Ак вăл выртать. Ак ун масарĕ!
Ырă пуля ун кунçулне татнă.
Декабрь шартлами хаяррăн
Ана витĕрех туртса хутлатнă.

Куçсене таврăнса кăларнă,
Кашкăр пек кĕç ярса тытаслăн
Хуçлатнă пӳрнисене чарнă.
Боец пăхса иртет мăнаçлăн.

Ылханлă фриц! Этем тискерĕ!
Вăл Мускава иккен çул тытнă!
Анчах пăс тухнă урнăскерĕн.
Выртать, шăнса пăрланнă, хытнă.

Вăл выçă кашкăрла йĕшкенĕ
Европăри çĕршывсем тăрăх,
«Çĕнĕ йĕрке» туса çӳренĕ
«Таса ариец», ирсĕр хăрăк.

Çаратнă вăл ăçта мĕн курна.
Килрен киле кĕрсе ухтарнă.
Вăл мăшкăлланă, аснă, урнă,
Пирĕн çынсен юнне юхтарнă.

Вăл çăмăл çĕнтерӳ шыранă,
Вăл юн шыранă, урнă йытă!
Кунта килсен — лăках тăраннă.
Кунта ăна тăрантнă хытă.

Хура хĕреслĕ танксем хыççăн
Ĕрлесе чупнă пӳтсĕр нимĕç.
Çăхансем явăнаççĕ выççăн
Халь ун тавра, туяççĕ: çимĕç.

Унран халь йытă йĕрĕнетĕ.
Ăçта каппайчăк тĕсĕ унăн?
Пĕр çав шăпа кĕтет пурне те.
Чĕррĕн кăлармăпăр пĕрне те.
Çапла çеç эпĕр тупа тунă.

Пирĕн çĕр çитĕ вил фрицсемшĕн.
Пирĕн çине кам алă хучĕ —
Хаяр суд çитрĕ халь çавсемшĕн.
Истори сучĕ. Халăх сучĕ.

«Анăçалла!» —
Чĕнет, ав, Сталин.
Чĕнет çĕршыв, этем ăрăвĕ.
Пирĕн умра çиççе çуталĕ
Халăхсен аслă çĕнтерĕвĕ!

В. Алексеев бригади мала тухрĕ

ИШЛЕЙ. Янăм ялсоветĕнчи «Красный борец» колхоз членĕсем çуракине тĕплĕн хатĕрленмешкĕн социализмлă ăмăрту сарса ячĕç. Халĕ кашни бригада çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе ăмăртса ĕçлет. Лашасене кӳлме хăмăт-пăявсем хатĕрлеççĕ. машинăсемпе транспорт инвентарьне юсаса йĕркелеççĕ, вăрлăхсене сортлаççĕ.

Тимĕрçĕ лаççинче кулленех хĕрӳ ĕç пырать. Тимĕрçĕ Макаров юлташ кĕске вăхăтрах 8 плуг тата сеялка юсанă.

Колхоз правленийĕ çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе бригадăсем ăмăртса ĕçленине тĕрĕслесех тăрать. Ăмăртура халь В. Алексеев ертсе пыракан бригада мала тухрĕ. Унăн бригади 87 гектар çинче юр тытса хăварнă, уя тислĕк нумай кăларнă, ялхуçалăх машинисене юсаса пĕтернĕ, вăрлăхсене акмалли кондицине лартнă.

З. Митрофанова.

Ют çĕршывсенче

„Харькова йышăнса илни—Германи çарне çĕнĕрен питĕ хытă пырса çапни пулать"

Совет войскисен наступленийĕ çинчен США-ра мĕн калаççĕ

НЬЮ-ЙОРК, февралĕн 17-мĕшĕ. (ТАСС). Хăйсен яланхи программине пама чарса, Америкăри радиостанцисем совет войскисем Харькова йышăнса илни çинчен питĕ анлăн пĕлтернĕ. Вашингтонри радио тăрăх тухса калакан Суинг çапла каланă: совет войскисем Харькова йышăнса илни Германи войскисем умне çĕнĕ хăрушлăх кăларса тăратать, вăл Германи çарне нихăçан илтмен пек вăйлăн çапни пулать, тенĕ.

Сан-Францискăри радио çапла пĕлтернĕ: Харькова йышăнса илни Германи оборони хăйĕн тĕреклетнĕ пункчĕсенчен чи пахине çухатнине пĕлтерет, тенĕ.

Америкăри пичет Хĕрлĕ Çар Ростовпа Ворошиловграда йышăнса илни çинчен питĕ нумай çырса пĕлтерет. «Нью-Йорк геральд трибюн» хаçат шучĕпе, тĕнĕл держависене поражени тӳстермелли çирĕп никĕсе Хĕрлĕ Çар хывса хунă та ĕнтĕ. Вăрçă енчен пăхсан, тесе палăртать хаçат, Гитлера мĕн май килнĕ таран хăвăртрах вирлĕн çапса аркатас тĕлĕшпе союзниксен вырăссен ăнăçăвĕпе усă курмалла.

Америкăри çар информаци бюровĕ ютçĕршыв ĕçĕсен сенат комиссийĕн членĕн Дэвис республиканецăн (Пенсильвани штатĕнчен) Хĕрлĕ Çар Ростовпа Ворошиловграда илнĕ пирки тунă заявленине пичетлет. «Эпир,—тенĕ Дэвис,—нацистла агрессорсенчен Ростовпа Ворошиловграда тытса илсе çĕнĕ паллă çĕнтерӳ тунине вырăс халăхĕпе пĕрле уявлатпăр. Рузвельт калашле, вырăс çарĕсен çав тери пысăк çĕнтерĕвĕсем пире пурне те çĕнĕрен кĕрешме хавхалантараççĕ. Ленинград блокадине татни пирĕн чĕресене çав тери савăнтарчĕ. Сталинград патĕнче Германи армийĕсене пĕтерсе тăкни пĕрлешнĕ çĕршывсенче пур çĕрте те çав тери пысăк хаваслăх кӳчĕ. Иртнĕ эрнере Курск хулине ирĕке кăларни, халĕ тата Ростовпа Ворошиловград хулисене тытса илни—çаксем вĕсем вырăссен хастарлăхĕ çинчен калакан çĕнĕ страницăсем пулаççĕ. Çак çĕнтерӳсене пула Кавказ çулĕн хапхи вырăссен аллине кĕрсе ӳкрĕ. Германи çарĕсем çынсем тĕлĕшпе те, техника тĕлĕшпе те калама çук пысăк çухатусем тӳсрĕç. Российăна тапăнса кĕнĕ Германи çарĕсене таткаласа пĕтерес тĕлĕшпе тунă çак çĕнтерӳ советла çар руководстви тактикăпа стратеги енчен çав тери пысăк ăнăçлăх тунине пĕлтерет».

Юнайтед пресс агентствин тĕнчери ĕçсем çинчен çырса тăраканĕ Кимл çакна асăрхаттарать: Гитлерăн хăйĕн резервĕсене наступлени тăвакан совет войскисене хирĕç яма тивет. Çавăн пирки союзниксем Хĕвеланăç Европăра тапăнса кĕрес ĕç çăмăлланать, тет Кимл.

Хĕрлĕ Çар Харькова йышăнса илнĕ пирки Рузвельт тунă заявлени

ВАШИНГТОН, февралĕн 17-мĕшĕ. (ТАСС). Шурă Çуртра пулнă пресс-конференцире Хĕрлĕ Çар Харькова тытса илнĕ пирки Рузвельт çав тери хавхаланса каланă. Германи оборони линийĕн пит вăйлă тĕреклетнĕ пункчĕсене совет войскисем тытса илнине уйрăмăнах палăртса, Рузвельт çапла каланă: Кăнтăр фронтĕнче вырăссем çавăрса илнĕ вăйлă çирĕплетнĕ пунктсем вĕсем тӳрем çĕрте лараççĕ, вĕсем Харьковпа унтан хĕвеланăçнерехре нимĕçсем тума хăтланма пултаракан лини хушшинче лараççĕ, тенĕ. Çĕнĕрен наступлени пуçласа яма нимĕçсене кунта питĕ йывăр пулать, тенĕ.

Хĕрлĕ Çар Харькова ирĕке кăларни çинчен Иден калани

ЛОНДОН, февралĕн 17-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Англири общинăсен палатинче Харькова йышăнса илнĕ вырăс войскисен çĕнтерĕвне çав тери хĕрӳллĕн саламланă. Палата заседанийĕнче ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ çапла каланă: вырăс çарне çав çĕнтерӳшĕн пĕтĕм палата саламлать, тенĕ.

Çурçĕр Африкăри вăрçă ĕçĕсем

ЛОНДОН, февралĕн 17-мĕшĕ. (ТАСС). Официальнăй йĕркепе пĕлтернĕ тăрăх, Англин 8-мĕш армин войскисем Меденина патнелле çывхарса пыраççĕ. Тăшманăн тĕп вăйĕсем ĕнтĕ Бен-Гардан—Меденина çулĕпе пырса Марет ятлă çирĕплетнĕ лини патне çитнĕ. Каялла чакса пыракан тăшман çулсем çине минăсем лартса тухнă. Ксур тăвĕсем таврашĕнче 8-мĕш арми тĕнĕл держависен хыçалта пыракан войскисене хĕссе пырать. Алжирти радио пĕлтернĕ тăрăх, Америка войскисем паян Тунисра тăшмана хирĕç контратакăсем туса 15 километра яхăн малалла кайнă.

Англин тинĕс министерстви пĕлтернĕ тăрăх, Вăтаçĕр тинĕсĕн центральнăй районĕнче англичансен подводнăй лодкисем тăшманăн 13 карапне путарнă тата 2 карапне пысăк сиен кӳнĕ.

Союзниксен Вăтаçĕр тинĕсри тинĕс-çар вăйĕсен командующийĕ адмирал Кеннигхем каланă тăрăх, Çурçĕр Африкăна пырса кĕнĕренпе унта союзниксен 780 карапĕ пынă, вĕсем пĕрле 6,5 миллион тонна груз тиеме пултараççĕ.

„ГОЛУБАЯ ДВОЙКА"

Юрпа витĕннĕ аэродром çинче сарлака çунатлă тăватă моторлă пысăк бомбардировщик тăрать. Унăн çӳллĕ стабилизаторĕ çинче кăвак сăрăпа пысăк цифра — «иккĕ» çырса хунă. Летчиксем ăна «Голубая двойка» теççĕ.

Çав машинăн историйĕ вăрçăччен темиçе çул малтан пуçланнă. Чи малтан унпала чаплă капитан Гастелло вĕçнĕ. Летчик вĕренӳшĕн тарне хĕрхенмен. Пилотăн савăнăçлă та телейлĕ пурнăçне унчухне мирлĕ вĕçевсем илемлетнĕ. Вăл район тăрăх, пĕлĕтсем хушшинче, çӳлтен те, аялтан та, çĕрле те, кăнтăрла та, çулла та, хĕлле те вĕçсе çӳренĕ. Капитан хăйĕн юратакан профессийĕ çинчен яланах пысăк интереспа каласма пултарнă. Кам унпала пĕрле пурăннă, ĕçленĕ, вăл унран нумайăшне вĕреннĕ. Çĕршер летчиксем пур фронтсенче те халĕ час-часах:

— Эпĕ Гастеллоран вĕреннĕ, — теççĕ.

Çав летчиксем хушшинче капитан Федот Орлов уйрăмах мухтанса каласма пултарать. Çакă вăл—хăйĕн учителĕн пысăк чысĕшĕн мухтанни пулать. Çакă вăл—Федот Орлов хăйĕн учителĕ Гастелло вĕçсе çӳренĕ «Голубая двойка» ятлă машинăпа халĕ хăй вĕçсе çӳренишĕн хĕпĕртесе савăнни пулать.

Çав сăмахсем тупа туса каланă сăмахсем пек илтĕнеççĕ. Гастелло ячĕ чи тĕттĕм каçсенче те çула çутатса пырать, машина мар, снаряд та вĕçсе тухайман пек туйăнакан вут-çулăм витĕр вĕçсе тухса тĕллеве тупма пулăшать. Çав вĕресе тăракан вут-çулăмра çунса е шăранса каймасăр вĕçме пулăшать.

Летчиксем хушшинче, вăл шутра нумайранпа ĕçлекен опытлă летчиксем хушшинче те, кăнтăрла кайăк пекех вĕçме пултаракан çынсем нумай. Çав летчиксемех, кайăксем пек, çĕрле вĕçеймеççĕ. Орлов çĕрле те, кăнтăрла та вĕçет. Çурçĕр-Хĕвеланăçĕнчи чи тĕттĕм каçсенче те, кăнтăрлахи пекех, хăйĕн йывăр самолетне сывлăшалла çăмăллăн çĕклет те хĕвеланăçнелле çул тытать.

Федот Орловăн темĕнле телей пур пулмалла—кирек мĕнле çапăçура та, кирек мĕнле вĕçевре те унăн ĕçĕ ăнăçлă пулса пырать. «Голубая двойка» самолетпа вăл тăшмана аркатма 144 хутчен вĕçсе кайнă. Вăл хăйĕн вуншар пульăпа осколок лексе аманса пĕтнĕ машинине, моторсенчен пĕри е иккĕшĕ стройран тухнă пулин те, хамăрăн аэродром çине нумай хутчен ăнăçлăн таврăннă. Анчах Орлов нихăçан та çурма çултан, боевой задание пурнăçа кĕртмесĕр таврăнман.

— Пысăк карапа сывлăшра çилтăвăл силленĕ чухне, çăра пĕлĕтсем витĕр шăтарса тухма май çук пек курăннă чухне, самолетăн çуначĕсем пăрланма тытăннă чухне е тăшманăн зенитнăй тупписен вут-çулăм стени витĕр çĕмĕрсе тухмалла чухне, эпĕ яланах Гастелло çинчен шухăшлатăп. Мĕн тунă пулĕччĕ Гастелло ман вырăнта пулнă пулсан? Гастелло çав йывăрлăхсене çĕнтернĕ пулĕччĕ, вăл пур чăрмавсем урлă та каçса, тĕллев çине тухнă пулĕччĕ. Апла пулсан манăн та Гастелло пекех тумалла. Эпĕ çапла тăватăп та. Çав самантра чĕрене çĕнĕ вăй килсе кĕрет, алăсем çирĕпленеççĕ, машинăн штурвалĕ алла татах та лайăхрах хăнăхнă пек пулать,—çапла хумханса каласа парать Федот Орлов.

Капитан Орлов, Гастелло капитан пекех, çут тӳпене, сывлăша, вĕçевсене юратать. Орлов вăл—каçхи хурчка, тăшмансен аçа-çиçĕмĕ. Ăна чи ответлă та йывăр ĕçсене яраççĕ.

Çамрăк пилотсем халĕ ĕнтĕ вĕçев искусствине Орловран, вăл хăй Гастеллоран вĕреннĕ пекех, вĕренеççĕ.

... Генерал хăй патне команднăй пункта Орловăн экипажне чĕнсе илет. Генерал çĕр пӳртри вăрăм сĕтел çинче выртакан карттă умĕнче тăрать. Вăл пилота хăй патне чĕнчĕ те карттă çинчи хĕрлĕ карандашпа палăртнă çаврашка çине кăтартрĕ.

— Çак вырăна пĕлетĕр-и эсир?—тесе ыйтрĕ вăл Орловран.

— Лайăх пĕлетĕп, генерал юлташ, унта эпĕ нумай хутчен вĕçсе кайнă,—ответлерĕ пилот.

— Ку расра,—терĕ малалла генерал,—задани уйрăмах ответлă пулать. Нимĕçсем, кунта танксем нумай пухса тăратса, пирĕн чаçа хирĕç контратака тума хатĕрленеççĕ. Эсир горючин склачĕсене вут тивертсе ярсан, танксем çапăçăва хутшăнаймаççĕ, вара пирĕн пехота атакăна каять. Ăнланатăр-и, Орлов юлташ? Сирĕн ăсталăхран паха операци ăнăçлăн пуласси килет. Шанатăп сирĕн çине.

Капитан малтан чӳречерен тулалла пăхса илчĕ, тулта çăра юр çунине курчĕ, унтан хăйĕн штурманĕ çине пăхрĕ те: «Тăватпăр», терĕ.

Çĕрле экипаж тĕллев çине тухрĕ. Штурман палăртса хунă çула Орлов питех те тĕрĕс тытса пычĕ, вĕсем вара палăртнă вырăна пĕр секунда кая юлмасăр çитрĕç. Акă горючи склачĕсем çине пĕрремĕш бомбăсем вăркăнма тытăнчĕç. Пĕлĕтелле çулăм явăнма пуçларĕ. Çав тери вăйлă пушар пĕлĕте çутатать пулин те, Орлов тĕллев çине татах та икĕ хутчен вĕçсе кĕме шутларĕ. Штурман юлашки бомбăсене пăрахрĕ, çĕнĕ пушарсем тухрĕç, нимĕçсем прожекторсен çутипе хĕссе илме пултарайман самолет тарса çухалчĕ.

Тепĕр ирхине Орлова татах командующи патне чĕнтерчĕç. Генерал ăна хĕрӳллĕн тав турĕ. Пирĕн пехота, атакăна куçса, станцăра горючисĕр тăрса юлнă нумай танксене тытса илни çинчен пĕлтерчĕ.

Ĕçе çавăн пек хаклани—пилотшăн пысăк савăнăç. Летчик, хăй ĕçĕн результачĕсем çинчен пĕлсен, телейлĕ вара. Кăнтăрлахи бомбардировщик е штурмовик тĕллеве, çавăн пекех тата хăй бомбăсем пăрахнин результачĕсене ялан тенĕ пекех лайăх курать. Çĕрле вара летчик хăйĕн ĕçне сахал сăнама пултарать. Бомбăсем тĕл лекнине пушарсем анчах палăртса параççĕ. Орловăн хăйĕн кĕнекинче питех те интереслă темиçе справка пур. Вĕсене авиацире «çĕр çирĕплетсе пани» теççĕ. Çав документсем нимĕçсен инçетри тылĕнчен килнĕ. Пĕринче, çапла, нимĕçсем вырнаçнă ял çине Орлов икĕ хутчен тапăннă хыççăн, пирĕн пехотинецсем нимĕçсен унтер-офицерне тыткăна илнĕ. Çав фриц çумĕнче дневник тупнă. Унта çапла çырнă:

«...Вырăссен тăватă моторлă бомбардировщикĕ ял çине темиçе ушкăн бомба пăрахрĕ те бензин тиенĕ автомашинăна лектерчĕ. Çывăхри çуртсем çунма тытăнчĕç. Эп пулнă çурта та вут хыпса илчĕ... Эпĕ урайне ӳкрĕм. Вырăссем. умри лайăх тĕллевпе усă курса, атакăна куçрĕç. Çавна тӳссе тăма май пулмарĕ. Пеме чарăннă кĕске вăхăтпа усă курса, ялтан аяккарах тарса кайрăм. Боеприпассен ещĕкĕсенчен ванчăксем сирпĕнме тытăнчĕç. Йĕри-тавра йăлтах çунать...»

Нимĕн курăнман тĕттĕм каçхине пĕрре Орлов хăйĕн самолечĕпе Н. хули çине вĕçсе пынă. Вăл бомбăсене кăтартса панă тĕлех тăкнă. Кайран партизансем пĕлтернĕ тăрăх, çав каçхине летчик бомбăсем тăкса нимĕçсен 132 офицерне пĕтернĕ.

«Голубая двойка» ятлă самолетăн çуначĕсем çинче Орлов капитан патне те чап çитрĕ. Тăван çĕршыв ăна Хĕрлĕ Ялав орденĕпе наградăларĕ, унтан часах Совет Союз Геройĕн званине пачĕ.

Орлова тăван çĕршывăн чи пысăк наградине панă чухне эпир Çурçĕр-Хĕвеланăç фрончĕн Çар Советĕнче пултăмăр. Çар Совечĕн членĕ пилота ыталаса илчĕ те хыттăн чăмăртаса, чуп туса, çапла ыйтрĕ:

— Мĕн калас тетĕр эсир, Орлов юлташ?

Пилот хумханнипе чылайччен пĕр сăмах калаймасăр тăчĕ. Унтан вара шухăшĕсене пухрĕ те:

— Эпĕ сăмах каламăп. Эпĕ ун вырăнне ĕç тăвăп,—терĕ.

Вĕçеврен таврăннă хыççăн тусĕсем Орлова час-часах çапла калаççĕ:

— Эсир паян, капитан юлташ, бомбăсене аван пăрахрăр, — теççĕ.

Орлов яланхи пекех вĕсене:

— Ку вăл машина хуçишĕн, Гастеллошăн,—тесе ответлет.

Майор **З. ЗЛАТОПОЛЬСКИЙ.**

СОЮЗНИКСЕН АВИАЦИЙĔН ĔÇĔСЕМ

ЛОНДОН, февралĕн 17-мĕшĕ. (ТАСС). Официальнăй йĕркепе пĕлтернĕ тăрăх, ĕнер кăнтăрла Америка авиацийĕ тăшманăн Сен-Назерти подводнăй лодкисен базине тапăннă.

Портра вăйлă пушарсем тухнă.

Англи истребителĕсем Ла-Манш тата Çурçĕр Франци çыранне вĕçсе пырса тапăннă. Февралĕн 17-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле Лориан çине питĕ нумай бомба пăрахнă. Çавăн пекех тата Францин, Бельгин, Çурçĕр-Хĕвеланăç Германин тĕрлĕ пункчĕсенче тăшманăн çыхăну линийĕсене атакăланă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Сельхозбанкăн чăваш конторине финансировани инспекторĕ тата хула çывăхĕнчи колхозсем тăрăх ĕçлекен инспектор кирлĕ. Çавăн пекех тата Канашпа Çĕмĕрле колхозĕсем тăрăх инспекторсем кирлĕ. Ĕç укçи килĕшӳ тăрăх. Çак адреспа ыйтса пĕлмелле: Шупашкар хули, Госбанк.

Шупашкарти аш какай пахалăхне тĕрĕслекен станци çакна пĕлтерет: аш-какая кĕме хуртарма килекенсен çав ашпа пĕрле выльăх ăшчиккине, пуснă выльăх тирне тата пуçас умĕн выльăхăн сывлăхĕ епле пулни çинчен ветеринари работникĕнчен справка илсе килмелле.

Шупашкарти техно-ткацки фабрикăна çакăн пек ĕçлекенсем кирлĕ: главнăй бухгалтер, электромонтер, шорник, охранниксем тата строительствăра ĕçлекен тĕрлĕ профессиллĕ рабочисем.
Фабрикăра столовăй ĕçлет тата ларек пур. Ĕç укçи килĕшнĕ тăрăх.
Фабрика адресĕ: Волгострой посёлокĕ, Чегепица завочĕн çурчĕ. Телефон 7—46. 2—1

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн—0—67, редакци секретарĕн—4—26 промышленность пайĕн—3—99, ялхуçалăх пайĕн—5—31, издательство конторин—0—23.
НТ 1246 Типография № 1, Управления полиграф промышленности при СНК ЧАССР Заказ № 2 Ф. б. 58. 42 п.